

Norsk Manuellterapeutforening
Boks 797
8510 NARVIK

Org.nr.: 989 617 540
Telefon: 76 96 79 99
Nett: www.manuellterapeutene.org
E-post: post@manuellterapeutene.org

Helse- og omsorgsdepartementet
Att.: Marianne Sælen
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Narvik, 22.05.2007

Høring – Implementering av EU-direktiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for helsepersonell i norsk rett

Norsk Manuellterapeutforening (NMF) viser til telefonsamtale og e-post om utsatt høringsfrist og takker for at vi får anledning til å uttale oss. NMF ble etablert i mars 2006 og organiserer flertallet av landets manuellterapeuter.

Oppsummering av NMFs hovedsynspunkter

- Norske manuellterapeuters utdanning og rolle i helsevesenet er vesentlig forskjellig fra manuellterapeuter i andre land. Manuellterapeututtittelen er ubeskyttet i Norge og det er ikke etablert en offentlig norsk godkjenningsordning. En godkjenningsordning i form av en særskilt autorisasjon må etableres snarest. Manuellterapeutsøkere med utenlandsk utdanning må pålegges en prøveperiode, supplert med utdanning som er spesiell for norske forhold og evt. egnethetsprøve. Departementet må i tråd med artikkel 14, nr. 2, andre ledd, informere de andre medlemsstatene og kommisjonen om fravik, jf. § 2-3, siste ledd.
- Av pasientsikkerhetsgrunner er det ikke forsvarlig at utenlandsk tjenesteytere utøver manuellterapi på midlertidig basis i Norge uten forutgående godkjenning. Tidsfristen i forbindelse med kontroll av yrkeskvalifikasjoner når det gjelder midlertidig tjenesteyting, er så kort at risikoen for passivitetsgodkjenninger er betydelig. Det er derfor nødvendig å forsikre seg om at det vil bli foretatt en reell kontroll innen de frister direktivet setter.
- Det må stilles krav til forsvarlige språkkunnskaper hos helsepersonell som driver som enkeltpersonsforetak.

1. Om manuellterapeutenes plass i norsk helsevesen og i regelverket

Som følge av vedtak i Stortinget høsten 2005 fikk manuellterapeuter 1. januar 2006 anledning til å:

- utføre undersøkelse og behandling med refusjon fra folketrygden uten henvisning fra lege,
- henvise pasienter videre til legespesialist, røntgen/MR eller fysioterapeut,
- sykmelde pasienter¹.

Formålet med denne reformen er å oppnå raskere relevant behandling av pasienter med muskel- og skjelettplager. Pasientene kan gå direkte til manuellterapeut uten å måtte gå via fastlegen. De får likevel refundert utgifter etter vanlige regler. I forbindelse med innføringen av reformen ble folketrygdloven og pasientrettighetsloven endret.

Stortingets la til grunn at den «personkretsen av fysioterapeuter med tilleggskompetanse som omfattes av» den nye ordningen skal benevnes «*manuellterapeut*». Begrepet manuellterapeut er imidlertid ikke en beskyttet tittel, men er definert i forskrift som ble fastsatt samtidig med innføring av den nye reformen². I forskriften presiserer departementet krav om dokumentasjon av nødvendig kompetanse i differensialdiagnostikk, laboratorieanalyser, utdanning i radiologi og trygdefaglige emner. Dette er kompetansekrav som ikke finnes i ordinær fysioterapeututdanning og heller ikke i ordinær manuellterapeututdanning utenlands.

Utdanningen og yrkesrollen til manuellterapeuter i Norge er nøye beskrevet i lov- og forskriftsverk utarbeidet i forbindelse med pasientrettighetsreformen. Utdanningen er unik i internasjonal sammenheng og leder fram til en yrkesrolle for manuellterapeuter som er vesentlig forskjellig fra fysioterapeuters yrkesutøvelse, ettersom fysioterapeuter verken stiller differensialdiagnoser, behandler direkte for trygdens regning, henviser eller sykemelder.

Norske manuellterapeuters kompetanse er forskjellig fra kompetansen til «manuellterapeutene» i det øvrige EØS-området. Den norske manuellterapeututdanningen er langt mer omfattende enn det som er utdanningsstandarden til International Federation of Manipulative Therapists (IFOMT, den internasjonale manuellterapeutorganisasjonen). På grunn av rettighetsreformen er den også ytterligere utvidet på viktige områder i henhold til forskriftens krav til manuellterapeuter. Det er imidlertid viktig å understreke at utenlandsk utdannede «manuellterapeuter» selvsagt kan komplettere sin kompetanse og oppnå samme kompetanse som norskutdannede.

¹ Ot. Prp. 28 (2005-2006) om lov om endringer i folketrygdloven og pasientrettighetsloven (regulering av behandling hos kiropraktor og manuellterapeut).

² Forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi, § 1, 2. ledd.

2. § 2-1 Autorisasjon etter det generelle systemet

Selv om manuellterapeutenes *yrkesrolle* er vesentlig forskjellig fra fysioterapeutenes, har manuellterapeuter per i dag likevel kun *autorisasjon* som fysioterapeuter. Samtidig fins det ingen offentlig godkjenningsordning for manuellterapeuter som kan godtgjøre hvem som er manuellterapeut i pasientrettighetsreformens forstand.

Norsk Manuellterapeutforening har tidligere påpekt den åpenbare nødvendigheten av en offentlig godkjenningsordning for manuellterapeuter som skal fungere i pasientrettighetsreformen³. Pasientenes rettigheter både når det gjelder sikkerhet og økonomi er helt avhengig av om de kommer til behandler som faktisk er manuellterapeut i henhold til forskriften. Gjennom reformen forvalter manuellterapeutene offentlige midler via offentlige refusjoner og direkte utbetalinger ved sykmelding. Mulighetene for misbruk er til stede, og kontrollbehovet vil kunne løses bedre ved en offentlig godkjenningsordning. Manuellterapeuters plass i norsk helsevesen antas å ville attrahere manuellterapeuter i andre land. Det er på denne bakgrunn viktig å ha helt klare retningslinjer for når en «utenlandsk» manuellterapeut kan praktisere i Norge.

En offentlig godkjenningsordning bør være i form av en særskilt autorisasjon fremfor en spesialistgodkjenning, fordi autorisasjon best angir at manuellterapeuter har en vesensforskjellig yrkesutøvelse i forhold til fysioterapeuter. Ved autorisasjon etter det generelle system kan medlemsstatene selv vurdere hvilke yrkesgrupper som skal omfattes av direktiv 2005/36/EF. Regler for gjensidig spesialistgodkjenning fins så vidt vi kan se bare innen sektoryrkene. Fysioterapeuter befinner seg i det generelle systemet som ikke omtaler spesialistordninger og dette kan muligens i seg selv tale imot en spesialistordning for manuellterapeuter.

Implementeringen av EU-direktivet forsterker behovet for at det snarlig etableres en offentlig godkjenningsordning for manuellterapeuter i form av en særskilt autorisasjon.

3. § 2-3 Særlige krav som kan stilles for autorisasjon på grunn av utdanningens varighet nivå m.m.

Norsk manuellterapeututdanning avviker vesentlig fra manuellterapeututdanning i EØS-landene både når det gjelder lengde og innhold. Den norske manuellterapeututdanning er av to års varighet. Flere utenlandske manuellterapiutdanninger er av betydelig kortere varighet, og inneholder ikke sentrale emner som er nødvendige for å kunne være primærkontakt i pasientrettighetsreformen. Dette krever at manuellterapeuter med utdanning fra øvrige EØS-land må dokumentere utligningstiltak. Særlig viktig er dette fordi manuellterapi har et betydelig skadepotensial dersom faget utøves av ukyndige.

Ifølge direktiv 2005/36/EF er kun to typer utligningstiltak aktuelle, *prøveperiode* eller *egnethetsprøve*. Ifølge artikkel 3, 1 g menes det med prøveperiode

³ Brev av 28.juni 2006 til Helse og omsorgsdepartementet

utøvelse av et lovregulert yrke i vertsstaten under oppsyn av en kvalifisert utøver av dette yrket, en slik tilsynsperiode suppleres eventuelt med ytterligere utdanning. Perioden med praksis under tilsyn skal være gjenstand for en vurdering. De nærmere reglene for prøveperioden og vurderingen av denne, samt status for en vandrearbeider under tilsyn, skal fastsettes av vedkommende myndighet i vertsstaten. [...]

En «egnethetsprøve» er ifølge artikkel 3, 1 h en prøve

avgrenset til søkerens yrkesmessige kunnskaper som gjennomføres av vedkommende myndigheter i vedkommende vertsstat med sikte på å vurdere søkerens evne til å utøve et lovregulert yrke i medlemsstaten. For at denne prøven skal kunne gjennomføres, skal vedkommende myndigheter utarbeide en liste over fag, på grunnlag av en sammenligning mellom den utdanning og opplæring som kreves i medlemsstaten og den utdanningen eller opplæringen søkeren har, som ikke dekkes av det diplom eller andre kvalifikasjonsbevis søkeren er i besittelse av.

Hovedregelen i artikkel 14 nr. 1 er at søkeren fritt kan velge mellom utligningstiltakene. Det kan imidlertid kreves unntak fra hovedregelen, jf. § 2-3, artikkel 14 nr. 2 og 3, hvis utøvelsen av et yrke krever «nøyaktige kunnskaper om nasjonal lovgivning» og «rådgivning og/eller bistand med hensyn til nasjonal lovgivning utgjør et vesentlig og fast element i yrkesvirksomheten». Manuellterapeuters yrkesutøvelse krever slik nøyaktige kunnskaper om nasjonal lovgivning.

I tråd med artikkel 14, pkt. 2 må Norge informere medlemsstatene og kommisjonen om fravik av hovedregelen om fritt valg av utligningstiltak. Dersom det er mulig bør søkerne gjennomgå både prøveperiode og egnethetsprøve. Alternativt må det kreves prøveperiode supplert med ytterligere utdanning som er spesiell for Norge. Før direktivet implementeres må reglene for gjennomføring av prøveperiode, utdanning, egnethetsprøve og vurderingen av dette være utarbeidet. Norsk Manuellterapeutforening bidrar gjerne i et samarbeid med myndighetene om slike regler.

4. Midlertidig tjenesteyting

Direktivet legger opp til et meldesystem hvor tjenesteyter gir melding til norske myndigheter. Myndighetene har en kort saksbehandlingstid etter at tjenesteyters melding og medfølgende dokumentasjon er mottatt til å underrette tjenesteyter om sin beslutning. Dersom myndighetene overskrider fristene, har søker rett til å tilby tjenesten.

Vi viser igjen til at yrkesutøvelse og utdanning innen manuellterapi i Norge skiller seg vesentlig fra EØS-området for øvrig. Vi mener det ikke er tilrådelig at manuellterapeuter fra utlandet får adgang til å utøve yrket uten å være godkjent i henhold til forskriften, selv om tjenesteytingen kun skal skje på midlertidig basis. Hensyn til søker og ivaretagelse av raske tjenesteleveranser/etableringer kan ikke gå på bekostning av pasientsikkerhet.

Myndighetene må etablere prosedyrer for kontroll av midlertidige tjenesteytere av manuellterapi slik at det kan bli foretatt en reell kontroll innen de korte fristene direktivet setter.

5. Språkkrav

I forslaget § 9-3 heter det

Helsepersonell som får godkjent sine ervervsmessige kvalifikasjoner skal være i besittelse av de språkkunnskaper som er nødvendig for en forsvarlig yrkesutøvelse.

EØS-retten gir pasienten rett til å bli forstått på eget språk, uten at det er avklart hvordan dette skal gjennomføres i praksis. I helsepersonellovens bestemmelser forutsettes det at helsepersonell behersker norsk muntlig og skriftlig. Ansvar for å påse at personellet har nødvendige språkkunnskaper er lagt til arbeidsgiver. De aller fleste manuellterapeuter arbeider i enkeltpersonsforetak og har ingen arbeidsgiver. Ut fra hensyn til pasientsikkerhet, kompetanseoverføring og arbeidsmiljø, mener NMF at det må avklares hvordan man skal sikre at helsepersonell i enkeltpersonsforetak innehar tilstrekkelige språkkunnskaper.

6. Andre merknader

I de innledende betraktningene i direktiv 2005/36/EF, punkt 34, vises det til opprettelse av en komité for godkjenning av faglige kvalifikasjoner. Det vises videre til at representanter for yrkesorganisasjoner blir involvert i passende grad.

NMF forutsetter å bli tilbudt deltakelse hvis en slik komité skal behandle spørsmål om manuellterapi.

Vennlig hilsen

Peter Chr. Lehne
leder